

Смірнова Катерина Володимирівна, к.е.н., доцент
Одеський державний екологічний університет
доцент кафедри менеджменту природоохоронної діяльності

Роль екологічної освіти в забезпеченні сталого розвитку

Сьогодні на тлі розвитку так званої нової моделі «зеленої» економіки суспільство та бізнес всього світу поступово змінюють ставлення до стійкості, оскільки зростаюча чисельність населення планети, зміни у потребах людей, погіршення стану клімату, якості питної води, нагромадження відходів та інші екологічні проблеми створюють все більше навантаження на навколишнє природне середовище, а отже, сталий розвиток стає ключовим принципом життя людства, концепція якого набула провідного статусу у «Порядку денному на XXI століття», прийнятому на Конференції ООН з довкілля та розвитку (1992, м. Ріо-де-Жанейро). Однією зі складових забезпечення сталого розвитку та раціонального природокористування є підвищення рівня поінформованості всіх верств населення через екологічну освіту та виховання, що дозволяє формувати екологічну культуру суспільства [3], а отже здатність людей не тільки визначати екологічні проблеми та шляхи їх вирішення, а й попереджати виникнення загроз.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні необхідності екологічної освіти громадян для забезпечення сталого розвитку.

Екологічна освіта (від англ. environmental education) являє собою безперервний процес навчання, виховання та розвитку особистості, спрямований на формування системи наукових і практичних знань, ціннісних орієнтацій, поведінки й діяльності, що забезпечують відповідальне ставлення людини до навколишнього соціально-природного середовища, керування екосистемами для сталого розвитку та життя.

Завдання екологічної освіти полягають у формуванні екологічного мислення та поведінки особистості через формування знань про закономірності

взаємозв'язків природних явищ, взаємодію людини, суспільства та природи; виховання мотивів, потреб і навичок екологічно доцільної поведінки та діяльності, здорового способу життя, що досягається за допомогою цілеспрямованого екологічного виховання та екологічної грамотності особистості, які сприятимуть формуванню екосвідомого суспільства з відповідним дбайливим ставленням до природи [2].

Сьогодні екологічна освіта є обов'язковою складовою сучасної освіти та базою для вирішення численних соціально-економічних питань життєзабезпечення суспільства, важливим фактором реалізації стратегії сталого розвитку, основою ефективної екологічної політики, а її зміст динамічно розвивається та визначається низкою факторів соціально-економічного та психолого-педагогічного характеру, зокрема: зацікавленість суспільства в збереженні екологічно чистого середовища існування та прагнення до активної практичної діяльності з охорони довкілля; потреба суспільства в екологічно обізнаних та грамотних громадянах; стан і досягнення науки екології; загальний стан і тенденції розвитку системи освіти в цілому [3].

В Україні система екологічної освіти спирається на принципи гуманізації, науковості, інтеграції, безперервності, систематичності та взаємопов'язаності розкриття глобальних, регіональних і локальних аспектів екології, при цьому має неперервний, комплексний, міждисциплінарний та інтегрований характер, диференційований залежно від професійної орієнтації [2]. Система екологічної освіти забезпечується шляхом формальної екологічної освіти (формується установами та закладами освіти всіх рівнів і форм власності, навчальні програми яких мають освітній мінімум екологічних знань, де здійснюється цілеспрямований процес формування екологічної культури відповідно до завдань цих установ і закладів освіти щодо соціалізації особистості) та неформальної екологічної освіти, покликаної ефективно і максимально оперативно розповсюджувати інформацію екологічного змісту серед всіх верств населення, формувати громадську думку, пропагувати здоровий спосіб життя та екосвідому діяльність бізнесу, використання ресурсозберігаючих

технологій тощо (формується різноманітними засобами масової інформації, закладами культури, охорони здоров'я, туризму, громадськими та волонтерськими організаціями, заповідними об'єктами та рекреаційними зонами, родинними традиціями та культурою й ін.) [2].

Розвиток та розширення екологічної освіти відіграють важливу роль у підвищенні екологічної свідомості та при підготовці фахівців різних сфер діяльності, організаторів виробництва, адміністраторів, громадських і політичних діячів, оскільки непрофесійність може спровокувати матеріальні та фінансові втрати, негативне ставлення суспільства до розвитку того чи іншого виду бізнесу та навіть нові екологічні проблеми.

Крім того, в умовах, коли відбувається зміна професій та зміст існуючих, з появою так званих зелених робочих місць або екологічних професій майбутнього (наприклад, «менеджер водного сліду», екоповідник, проектувальник «розумного» середовища тощо), зрозумілим стає ще один аспект важливості екологічної освіти, пов'язаний з можливістю подальшого працевлаштування молоді покоління Z [1].

Отже, екологічна освіта допомагає поглибити екологічні знання особистості, отримати вміння та навички їх практичного застосування в різних сферах діяльності та сприяти забезпеченню сталого розвитку на місцевому, регіональному та державному рівнях.

Література:

1. 15 популярных экологических профессий будущего. Какие они? URL: https://rodovid.me/ustoichivoe_razvitie/15-populyarnyh-ekologichnyh-professiy.html (дата звернення: 6.04.2019)
2. Заверуха Н.М., Серебряков В. В., Скиба Ю. А. Основы экологии: Навч. посібн. К.: Каравела, 2006. 368 с.
3. Сатуева Л.Л. Роль и значение экологического образования в формировании экологической культуры общества. *Педагогика высшей школы*. 2016. №2. URL: <https://moluch.ru/th/3/archive/32/1160/> (дата звернення: 8.04.2019).